

50 godina Konferencije Postanak, razvoj i djelatnost

Prethodno priopćenje

Dužnost mi je, ponešto naporna ali i vrlo ugodna, jer me povezuje s mnogim dragim uspomenama i prisjećanjima iz mlađeg razdoblja života, kada sam tridesetak godina bio povezao uz ovaj rad, dužnost mi je dakle prikazati retrospektivu nastanka, djelovanja i ujedinjenja muške i ženske krovne redovničke organizacije Crkve u Hrvata.¹ Nimalo zahvalan posao: pedeset godina obraditi u desetak i nešto više minuta.²

Prvo i uvodno zapažanje. Kad je riječ o retrospektivi naše današnje jedinstvene Konferencije, ukazuje na veliku ažurnost da se pristupi osnivanju ovog tijela. Koncilski dekret o prilagođenoj obnovi redovničkog života potpisan je 28. listopada 1965. godine,³ a nepuna dva mjeseca kasnije, bilo je to **20. siječnja 1966. godine**, u Zagrebu na Kaptolu se sastaje skupina viših redovničkih poglavara i na temelju najnovijih koncilskih smjernica pokreće inicijativu za osnutak Vijeća viših redovničkih poglavara.

Inicijativu za osnutak Vijeća dao je prošireni sastanak predstavnika četiriju franjevačkih obitelji (OFM - OFMConv – OFMCap - TOR), na koji su se odazvali i provincijali isusovaca, karmelićana, salezijanaca i lazarista. Na tom sastanku, koji je održan u franjevačkom samostanu na Kaptolu u Zagrebu, još nisu prisustvovali poglavari iz Slovenije. Pod predsjedanjem franjevačkog provincijala o. Damjana Damjanovića razmotreni su odlomci iz koncilskih dokumenata i zaključeno je da se što prije pristupi osnivanju Vijeća viših redovničkih poglavara u Jugoslaviji i da se pripreme statuti.⁴

¹ Usp. Ljudevit MARAČIĆ, *50 – Zlatni jubilej naše konferencije*, HKVRPP, Zagreb 2016, posebno str. 11-44.

² Ovo predstavljanje Konferencije bilo je vremenski ograničeno na svega desetak minuta, a u sklopu svečane akademije u povodu proslave 50. obljetnice početka današnje Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica, održane 20. listopada 2016. u velikoj dvorani „Vijenac“ u Zagrebu.

³ Usp. II. VATIKANSKI KONCIL, *Dekret o prilagođenoj obnovi redovničkog života* „*Perfectae caritatis*“, br. 23.

⁴ Inicijativni sastanak održan je 20. siječnja 1966. u franjevačkom samostanu na Kaptolu u Zagrebu (usp. Arhiv HKVRPP, god. 1966.).

Protekle su skoro dvije godine do odobrenja Pravilnika. To je nadležna Kongregacija za redovnike i svjetovne ustanove učinila **15. svibnja 1968. godine** i taj datum treba pamtit i kao službeni dan osnutka **Vijeća viših redovničkih poglavara u Jugoslaviji** (VVRPJ).⁵ Delegat Vijeća, o. Kazimir Đurman, sazvaio je sve provincijale na sastanak, koji je održan na Kaptolu u Zagrebu 21. studenoga 1968. godine. Prisustvovala su 22 viša redovnička poglavara (ili njihovi zamjenici). Bili su i predstavnici iz Slovenije. Prisutni su jednoglasno prihvatili Pravilnik (Statut), prethodno odobren od Kongregacije za redovnike. Usvojene su i neke primjedbe spomenute Kongregacije te je izabran prvi predsjednik Vijeća. Bio je to isusovački provincijal o. Antun Fostač, a za potpredsjednika je izabran o. Stanko Žakelj, vizitator lazarista. Za tajnika je imenovan o. Zorislav Lajoš, franjevac iz Zagreba, a za podtajnike g. Štefan Žerdin, slovenski salezijanac (za slovensko područje) i fra Ljudevit Maračić, hrvatski franjevac konventualac (za hrvatsko jezično područje).

Drugo zapažanje. Vezano je uz paralelno gotovo istovremeno nastajanje i razvoj ženske konferencije, koja je nosila naziv Unija viših redovničkih poglavarica Jugoslavije. Poticaj je došao od strane mjesne crkvene hijerarhije. 27. prosinca 1966. zagrebački nadbiskup Šeper piše vrhovnoj glavarici ss. Milosrdnica, s. Mariji Ancilli Buntak, da bi “trebalo i kod nas pristupiti osnivanju Vijeća viših redovničkih poglavarica, da ne zaostanemo za vanjskim svijetom... Već i redovnici spremaju, koliko znam, nešto slično”, dodaje nadbiskup.⁶ I počele su dugotrajne pripreme da se to ostvari.

Unija je formalno osnovana Dekretom Svete kongregacije za redovnike i sekularne institute, **5. travnja 1968.**, točno četrdeset dana prije osnutka muške konferencije.⁷ Tako je i Unija viših redovničkih poglavarica službeno počela svoj život i djelovanje, može se reći, istovremeno, najprije paralelno s Vijećem viših redovničkih poglavara, da bi se mnogo kasnije i ujedinili te tako zajednički prosljedili putem obnove redovničkog života u nas.

Treće zapažanje. Ovo početno razdoblje od četiri godine mogli bismo okarakterizirati periodom sitnih, malenih, kratkih koraka, uz prilično **spor ritam napredovanja**. Bez ikakva iskustva, s opterećenim i prezaposlenim osobljem, bez konkretnih smjernica za rad, s nedovoljno motivacija i poleta, obje konferencije su doista sporo napredovale. To je zaista jako malo, ali su ti početnički koraci ipak

⁵ Usp. KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE I SVJETOVNE USTANOVE, *Statut Vijeća viših redovničkih poglavara u Jugoslaviji*, 15. svibnja 1968. u: 50 – Zlatni jubilej naše konferencije, HKVRPP, Zagreb 2016, str. 175-177.

⁶ Nadbiskup Franjo ŠEPER, *Pismo s. Mariji Ancilli Buntak*, vrhovnoj glavarici ss. Milosrdnica, 27. prosinca 1966.

⁷ Usp. KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE I SVJETOVNE USTANOVE, Prot. N. AG 2527/67, 5. travnja 1968. Opširnije vidi: Ljudevit MARAČIĆ, 50 – Zlatni jubilej naše konferencije, HKVRPP, Zagreb 2016., str.19-20.

krčili put bržem hodu i napredovanju, koje je napose promjenom vodstva na plenumu Vijeća 1972. dobilo nove poticaje i motivacije za daljnji rad i brojne inicijative. Novi predsjednik, fra Hadrijan Borak,⁸ s krugom nadobudnih mladih suradnika iz Tajništva, pokrenuo je mnoge inicijative, prihvaćene odmah i od strane Unije, koje traju do danas. A sve je to uspjelo i zahvaljujući ranoj suradnji s Unijom viših redovničkih poglavarica, koju je tih pionirskih godina uspješno i zauzeto vodila s. Fides Vidaković, vrhovna glavarica Družbe naše Gospe, sa svojim suradnicama.

Četvrto zapažanje. Razdoblje od 1972. dalje obilježava **brži rast i napredovanje** obiju redovničkih konferencija, koje službeno djeluju posve samostalno, ali imaju i puno zajedničkih programa i aktivnosti. Tako već od početaka na Redovničkim tjednima sudjeluju ravnopravno redovnici i redovnice (ove u mnogo brojnijem sastavu), vijećanja redovničkih odgojitelja i odgojiteljica svake se godine zajedno organiziraju i sudjeluju obje strane podjednako, izdavačka djelatnost posve je zajednička i pokriva interes i redovnika i redovnica. Informativno glasilo „Vijesti“, iz početka bilten muške redovničke konferencije, ubrzo postaje zajedničko glasilo, s time da se ženski dio konferencije odrekao svojeg biltena „Unija“. Upravna tijela (predsjedništvo) često održavaju zajedničke sastanke, a vrlo brzo administrativne poslove tajništva obavlja jedna osoba, najčešće redovnica, u ime obiju konferencija.⁹

Sve do raspada socijalističke Jugoslavije, u radu obiju konferencija punopravno sudjeluju i redovnici i redovnice iz Slovenije, da bi oni iz Bosne i Hercegovine zadržali punopravnu pripadnost i nakon raspada države, sve do stvaranja nove, posve samostalne redovničke konferencije za Bosnu i Hercegovinu.

Peto zapažanje. Kad je 1991. došlo do **razjedinjenja i raspada** tadašnje jedinstvene države, kao razumna posljedica toga brzo se došlo do sporazumnog dogovora o razlazu slovenskih i hrvatskih redovnika i redovnica, što je ubrzo dobilo potvrdu stvaranjem samostalne slovenske krovne konferencije zajedničke redovnicima i redovnicama,¹⁰ dok se na hrvatskome jezičnom području nastavilo praksom odvojenih i autonomnih muških i ženskih konferencija, što je došlo do izražaja i pri odobrenju novog Statuta za Konferenciju i Uniju.¹¹

⁸ O ulozi o. Hadrijana Boraka u Konferenciji vidi: Lj. MARAČIĆ, *Posebno prisjećanje*, u: „50 – Zlatni jubilej naše Konferencije...“, str. 193-197.

⁹ Na proljetnom plenumu VVRPJ u Samoboru 1977. zaključeno je da se izmijeni naziv u Konferencija viših redovničkih poglavara u Jugoslaviji, što je zajedno s izmijenjenim statutom odobrila KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE I SVJETOVNE USTANOVE 7. rujna 1978. dekretom Prot. n. AG 62-1/78.

¹⁰ Službeni čin odvajanja izvršen je na zajedničkome plenarnom zasjedanju na zagrebačkome Fratrovcu 19. listopada 1992.

¹¹ Usp. KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE I SVJETOVNE USTANOVE, *Dekret odobrenja Statuta HKVRP*, Prot. n. AG 62 – 1/94 od 21. rujna 1994., odnosno ISTA, *Dekret odobrenja Statuta HUVRP*, Prot. n. AG 63 – 1/94 od 12. rujna 1994.

Raspadom Jugoslavije i osamostaljenjem slovenskog dijela redovništva, novi nacionalni predznak preuzeo je vidljivo mjesto i u nazivu Konferencije i Unije (1994.). Nakon Domovinskog rata postojala je želja i težnja da se redovništvo u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini sačuva unutar iste, jedne Konferencije, odnosno Unije. To je potrajalo samo neko vrijeme, da bi se, naposljetku, krenulo ipak uobičajenom praksom da se konferencije poklapaju s državnim granicama, te je tako 2000. godine Sveta Stolica ustanovila Konferenciju viših redovničkih poglavara i poglavarica u Bosni i Hercegovini (KVRPP BiH).¹²

Šesto i završno zapažanje. Dana 11. listopada 2010. predsjednik HKVRP-a fra Ivan Paponja, TOR, i predsjednica HUVRP-a, s. M. Marija-Ana Kustura, uputili su svim članovima Konferencije i Unije pismo¹³ u kojem obavještavaju da su Predsjedništvo Konferencije i Vijeće Unije “zajednički odlučili predložiti Plenarnoj skupštini ujedinjenje HKVRPP-a i HUVRP-a u jedno tijelo, koje bi imalo naslov **Hrvatska konferencija viših redovničkih poglavara i poglavarica**”. Dana 15. studenoga 2010. predsjednik HKVRP-a fra Ivan Paponja i predsjednica HUVRP-a s. M. Marija-Ana Kustura uputili su molbu prefektu Kongregacije za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života uzoritom gospodinu Francu kardinalu Rodeu da se odobri sjedinjenje Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i Hrvatske unije viših redovničkih poglavarica u jedinstveno tijelo. Sljedeće godine, 11. siječnja dorađeni Statuti ponovo su poslani na Kongregaciju, koja ih je dekretom od **12. veljače 2011.** i službeno odobrila.¹⁴

U popratnom pismu Kongregacije u Rimu ističe se kako ovaj papinski dikasterij “vrlo rado izdaje priloženi Dekret o osnivanju, u čvrstom uvjerenju da će nova ujedinjena Konferencija, znak snažnijeg zajedništva i duboke suradnje, znati dati novi polet u službi čitavog Božjeg naroda u Hrvatskoj, u stalnom dijalogu s episkopatom i sa svima onima koji se žele zauzeti u izgrađivanju Božjeg kraljevstva i širenje evanđelja”.¹⁵ I tako smo stigli do ovoga časa, kad se svečano prisjećamo tih pedeset minulih godina.

¹² Usp. KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, *Dekret o osnutku Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica Bosne i Hercegovine*, Prot. n. AG 67-1-00, od 18. rujna 2000.

¹³ Usp. HKVRP-HUVRP, *Zajedničko pismo predsjednika i predsjednice*, 11. listopada 2010., br. 66/2010.

¹⁴ Usp. KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, *Odobrenje zajedničke Konferencije*, Prot. n. AG A-2/10 od 12. veljače 2011.